

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 309/08-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. marca 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošikovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti E. Š., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. Ch., P., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 113/2001 (predtým pod sp. zn. 4 T 8/1999, pôvodne pod sp. zn. 4 T 75/1997), za účasti Okresného súdu Trnava, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. Š. na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 113/2001 (predtým pod sp. zn. 4 T 8/1999, pôvodne pod sp. zn. 4 T 75/1997) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 113/2001 konať bez zbytočných prietáhov.

3. E. Š. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € [slovom tritisíc eur (90 378 Sk)], ktoré mu je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť E. Š. trovy právneho zastúpenia v sume 398,88 € [slovom tristodevät'desiatosem eur a osemdesiatosem centov (12 016,62 Sk)] na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. Ch., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. septembra 2008 doručená sťažnosť E. Š., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. Ch., P., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 4 T 113/2001 (predtým pod sp. zn. 4 T 8/1999, pôvodne pod sp. zn. 4 T 75/1997).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je obžalovaným v trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 4 T 113/2001. Trestné stíhanie proti nemu začalo uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu Policajného zboru Trnava sp. zn. VP-2571/93 z 31. marca 1994 pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 9 ods. 2 k § 222 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“).

Právnomu zástupcovi sťažovateľa bolo 25. marca 1997 doručené oznámenie Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej len „okresná prokuratúra“) o podaní obžaloby proti sťažovateľovi. Právny zástupca sťažovateľa podaním zo 14. mája 1997 oznámil okresnému súdu, že „... do dnešného dňa mi nebolo doručené od Vášho súdu ustanovenie obhajcu na zastupovanie obvineného E. Š... Taktiež mi nebolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia. Na základe uvedeného som sa nemohol zúčastňovať úkonov v prípravnom konaní...“. Hlavné pojednávanie nariadené okresným súdom na 29. máj 1997 bolo zrušené. Okresný súd uznesením sp. zn. 4 T 75/1997 z 8. júla 1997 vylúčil vec sťažovateľa na samostatné konanie a vec bola následne vedená pod sp zn. 4 T 8/1999. Ďalšie pojednávanie v danej veci bolo nariadené na 25. február 1999. Právny zástupca sťažovateľa podaním z 15. marca 1999 navrhol „... vrátenie veci vyšetrovateľovi z dôvodu porušenia práva na obhajobu“. Okresný súd uznesením sp. zn. 4 T 8/1999 z 15. marca 1999 rozhodol o vrátení veci okresnej prokuratúre na došetrenie.

Predmetná vec bola po vykonaní výsluchov vyšetrovateľom odovzdaná okresnej prokuratúre, ktorá podala okresnému súdu 15. mája 2001 obžalobu na sťažovateľa pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 9 ods. 2 k § 222 ods. 1 Trestného zákona. Okresný súd následne nariadil v roku 2001 trikrát termíny hlavných pojednávaní, v roku 2002 päťkrát termíny hlavných pojednávaní, v roku 2003 „... 3 x termíny hlavných pojednávaní, v roku 2004 boli stanovené súdom 3 x termíny hlavných pojednávaní, v roku 2005 boli stanovené súdom 3 x termíny hlavných pojednávaní, v roku 2006 nebol stanovený súdom ani jeden termín, v roku 2007 boli stanovené súdom 5 x termíny hlavných pojednávaní, v roku 2008 zatiaľ boli stanovené súdom 6 x termíny hlavných pojednávaní... Stanovené termíny boli z časti zrušené samotným súdom ešte pred stanoveným termínom telegrafom, telefonicky a pod., z časti boli pojednávania zrušené pre neprítomnosť obžalovaných (sú dvaja), obhajcov (sú dvaja), ale predovšetkým svedkov.“.

Sťažovateľ podal prostredníctvom právneho zástupcu 2. marca 2006 sťažnosť na prieťahy v konaní. Okresný súd na uvedenú sťažnosť neodpovedal, preto právny zástupca sťažovateľa podaním z 26. júla 2006 urgoval vybavenie sťažnosti z 2. marca 2006. Predsedníčka okresného súdu v odpovedi 11. augusta 2006 «poukázala na priebeh konania

a dôvody neuskutočnenia jednotlivých hlavných pojednávaní a prevzatie trestnej veci inými sudkyňami, čo sa nakoniec neuskutočnilo, pretože vo veci stále rozhoduje sudkyňa, ktorej bola vec pridelená v roku 1997. Následne nový predseda Okresného súdu Trnava odpovedal na sťažnosť dňa 14. 03. 2007 s tým, že vo veci bude nariadený termín hlavného pojednávania na deň 24. 04. 2007 a podpredseda Okresného súdu Trnava svojím listom zo dňa 04. 05. 2007 oznámil, že nariadený termín sa neuskutočnil „... pretože kancelária nestihla vyexpedovať spomínaný termín.“ a ďalej, že údajne v dvoch prípadoch obhajcovia svojím oneskoreným príchodom zapríčinili zmarenie hlavného pojednávania a nakoniec, že sťažnosť na prieťahy považuje za čiastočne opodstatnenú.».

Podľa názoru sťažovateľa došlo postupom okresného súdu v označenom konaní k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto navrhuje, aby vo veci jeho sťažnosti ústavný súd vydal tento nález:

„Základné právo sťažovateľa E. Š., nar.:... bytom: B. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v trestnej veci vedenej pod č. k.: 4 T/113/2001 (na začiatku pod č. k.: 4 T/75/1997, neskôr pod č. k.: 4 T/8/1999) porušené bolo.

Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod č. k.: 4 T/112001 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľovi E. Š., nar.:... bytom: B. priznáva finančné zadostučinenie v sume 300.000,- Sk, ktoré mu je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Trnava je povinný uhradiť sťažovateľovi E. Š., nar.:... bytom: B. trovy právneho zastúpenia v sume podľa vyčíslenia jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, uznesením č. k. IV. ÚS 309/08-10 z 24. septembra 2008 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu uviedol vo svojej odpovedi sp. zn. 1 SprV/417/2008 z 29. októbra 2008 prehľad úkonov vykonaných v danej veci a vyjadril sa takto:

„Pokiaľ sa týka ďalšieho obsahu ústavnej sťažnosti, z č. l. 7 vyplýva, že obhajca obžalovaného E. Š. - JUDr. J. Ch. bol ustanovený dňa 20. 09. 1994. Na č. l. 21 dňa 24. 04. 1995 bolo JUDr. J. Ch. doručené predvolanie na výsluch. Podľa č. l. 27 bolo dňa 10. 01. 1997 doručené obhajcovi JUDr. J. Ch. ďalšie predvolanie na výsluch. Podľa č. l. 98a bolo JUDr. J. Ch. doručené predvolanie na oboznamovanie s výsledkami vyšetrovania, ktoré prevzal dňa 18. 02. 1997. Na č. l. 204 bolo JUDr. J. Ch. doručené ustanovenie obhajcu dňa 06. 04. 2000.

Z horeuvedeného prehľadu o jednotlivých úkonoch zo strany okresného súdu vyplýva, že samotný sťažovateľ sa niekoľkokrát nedostavil na hlavné pojednávania, rovnako sa nedostavil jeho obhajca JUDr. J. Ch., ktorý sa na hlavné pojednávanie dňa 26. 07. 2001 neospravedlnil. Na hlavné pojednávanie dňa 09. 10. 2001 sa nedostavil obžalovaný E. Š., ktorý neprevzal predvolanie. Obžalovaný E. Š. sa nedostavil ani na hlavné pojednávanie

dňa 29. 11. 2001, hoci mal vykázané doručenie predvolania dňom 18. 10. 2001. Obžalovaný E. Š. sa nedostavil ani na hlavné pojednávanie dňa 03. 07. 2003.

Pokiaľ sťažovateľ uvádza, že horeuvedené prietahy v súdnom konaní pôsobili na neho depresívne a mal problémy v zamestnaní, v tomto smere je potrebné uviesť, že podľa správy Obecného úradu B. na č. l. 295 bol obžalovaný nezamestnaný, podľa ďalšieho dokladu na č. l. 300 bol E. Š. tri roky nezamestnaný, nezamestnaný bol aj podľa ďalších dokladov na č. l. 315, 320, 369, 396, 335.

Je faktom, že k prietahom v konaní došlo aj zavinením sudkyne okresného súdu JUDr. K. S., ktorá bola aj opakovane práceneschopná, resp. navštívila lekára, bola tiež na materskej dovolenke a počas trvania jej materskej dovolenky, keď bol spis pridelený ďalším sudkyňiam okresného súdu, sa vo veci vôbec nekonalo.

Napriek uvedeným skutočnostiam možno síce konštatovať, že k prietahom v konaní došlo aj zavinením Okresného súdu Trnava, napriek tomu však požiadavka priznania finančného zadostučinenia vo výške 300.000,- Sk, sa javí byť ako mimoriadne nadsadená, pretože v obsahu podanej sťažnosti sú viaceré veci uvádzané subjektívne, pretože sťažovateľ vo viacerých prípadoch sám zaviniel odročenie hlavného pojednávania, musel byť predvedený orgánmi polície a pojednávania viackrát zmaril aj obhajca obžalovaného.“

K časti konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 T 75/1997 podpredseda okresného súdu vo vyjadrení z 15. decembra 2008 uviedol:

„- dňa 24. 03. 1997 bola podaná na okresnom súde obžaloba proti E. Š. a spol. - č. l. 426 vo zväzku VI

- predsedníčka senátu JUDr. K. S. určila dňa 13. 04. 1997 termín hlavného pojednávania na deň 06. 05. 1997 - č. l. 478

- obhajca sťažovateľa JUDr. J. Ch. sa na hlavné pojednávanie dňa 06. 05. 1997 nedostavil - doručky nie sú pripojené - č. l. 500

- dňa 06. 05. 1997 bolo hlavné pojednávanie odročené na deň 29. 05. 1997 pričom JUDr. Ch. prevzal predvolanie dňa 14. 05. 1997 - č. l. 502

- prípisom zo dňa 14. 05. 1997 JUDr. Ch. na č. l. 507 namieta, že mu nebolo doručené ustanovenie na obhajobu E. Š.

- dňa 17. 06. 1997 bol určený termín hlavného pojednávania na 08. 07. 1997 -
č. l. 532

- na hlavnom pojednávaní dňa 08. 07. 1997 podľa č. l. 543 bola uznesením trestná
vec E. Š. vylúčená na samostatné konanie

- na č. l. 552 nie sú pripojené doručky k tomuto uzneseniu

- na č. l. 53 spisu sa nachádza doklad o ustanovení obhajcu JUDr. J. Ch. E. Š. zo dňa
20. 09. 1994

- na č. l. 84 sa nachádza doručka ohľadom predvolania k výsluchu JUDr. J. Ch.
na 30. 11. 1995, JUDr. Ch. sa nedostavil

- na č. l. 411 sa nachádza záznam o preštudovaní vyšetrovacieho spisu, JUDr. J. Ch.
prevzal predvolanie na oboznámenie sa s výsledkami vyšetrovania dňa 18. 02. 1997,
no nedostavil sa.

V rámci prípravy tohto vyjadrenia som zisťoval u riaditeľky súdnej správy, kde sa
nachádzajú doručky od ustanovenia obhajcov za rok 1994. Bolo zistené, že tieto doklady
boli medzičasom škartované, pretože škartáčna doba ohľadom týchto písomností je
10 rokov. V období od februára 1990 do januára 2000 som zastával funkciu predsedu
Okresného súdu Trnava. Keď v zmysle trestného poriadku ustanovovali obhajcov okresné
súdy, na okresnom súde Trnava zabezpečovala v tom čase ustanovovanie obhajcov vedúca
súdnej správy v súčinnosti s predsedom okresného súdu. Ustanovenie obhajcov sa
doručovalo všetkým procesným stranám (obvinenému; v prípadoch nutnej obhajoby
obhajcovi; príslušnému úradu práce, resp. zákonnému zástupcovi pri trestnom stíhaní
mladistvých; ustanovenie obhajcu sa zasielalo aj do ÚVV L., ak sa jednalo o väzobnú vec).

Na základe týchto skutočností možno predpokladať, že doručky od procesných
strán sa vždy vracali na sekretariát okresného súdu, kde sa ku každému prípadu
ustanovenia obhajcu kompletizovali. V prípade, že došlo k závade v doručení, vedúca
súdnej správy pokračovala v doručovaní pôvodného ustanovenia obhajcu až dovtedy,
pokiaľ sa podarilo doručenie realizovať. Za tejto situácie považujem preto za veľmi
nepravdepodobné, že JUDr. J. Ch. ustanovenie obhajcu neprevzal, hoci to tvrdí. Považujem
za nesprávny procesný postup zo strany konajúcej sudkyne, že si ešte v období roku 1997
nepreverovala zaslanú námietku JUDr. Ch., že neprevzal ustanovenie obhajcu. Doklady
v tomto smere boli k dispozícii na sekretariáte okresného súdu. Na druhej strane je však

faktom, že momentálne nie je k dispozícii doklad v tom smere, že JUDr. Ch. mal ustanovenie za obhajcu E. Š. doručené. Z trestného spisu však vyplýva, že JUDr. Ch. boli v súvislosti so sťažovateľom doručované ďalšie písomnosti, na ktoré v prípravnom konaní ani raz nereagoval, hoci z hľadiska advokátskej etiky sa jednoznačne mal o obhajobu v predmetnej veci už v prípravnom konaní zaujímať, čím by došlo k ozrejmieniu skutočnosti, či ustanovenie obhajcu prevzal alebo nie. Bude vecou ústavného súdu, ako tvrdenia sťažovateľa a obhajcu JUDr. J. Ch. vyhodnotí.“

Právny zástupca sťažovateľa reagoval na vyjadrenie okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 13. novembra 2008, v ktorom okrem iného uviedol:

«Považujem niektoré tvrdenia Okresného súdu Trnava v jeho vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa zo dňa 29. 10. 2008 za dosť neseriózne, pretože

- podľa OS TT som sa dňa 26. 07. 2001 na hlavné pojednávanie nedostavil a ani sa neospravedlil - toto tvrdenie je nepravdivé, pretože dňa 27. 06. 2001 mi bolo doručené predvolanie a hneď na druhý deň som poslal na súd ospravedlnenie (dokladám výpis z poštovej knihy + podací lístok + ospravedlnenie z 28. 06. 2001)*

- podľa OS TT sa E. Š. nedostavil na hlavné pojednávanie dňa 29. 11. 2001 a ja som sa mal ospravedlniť, pričom OS TT nám zaslal telegram dňa 19. 11. 2001 o PN sudkyne a že sa dňa 29. 11. 2001 nebude konať hlavné pojednávanie (dokladám co telegramu), teda som sa nemal prečo ospravedlňovať a E. Š. prísť nemusel*

- termín určený na deň 13. 06. 2002 bol zrušený OS TT pre neprítomnosť sudkyne (dokladám list OS TT z 06. 06. 2002)*

- hlavné pojednávanie na deň 21. 10. 2004 nebolo určené dňa 09. 06. 2004, ale dňa 30. 09. 2004 a náhradní obhajcovia neboli určení (dokladám upovedomenie obhajcu z 30. 09. 2004)*

- dňa 18. 12. 2007 som bol prítomný na hlavnom pojednávaní, ale kolegyňa pani JUDr. J. M. zomrela a preto bolo hlavné pojednávanie odročené.*

Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Obdobne v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je zakotvené právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Toto základné právo bolo postupom Okresného súdu Trnava voči môjmu klientovi E.

Š., sťažovateľovi bez pochyby označeným súdom porušené. Je podľa môjho názoru irelevantné pre rozhodnutie o porušení tohto práva a ako som už aj napísal neseriózne zo strany súdu, tvrdiť, že jedenkrát som počas doby pätnástich rokov neprišiel a aj sa neospravedlnil a že sa sťažovateľ niekoľkokrát nedostavil. Je nad rámec tohto konania tvrdenie súdu, že sťažovateľ bol nezamestnaný. Je všeobecne známy fakt, že v Slovenskej republike bola miera nezamestnanosti pred niekoľkými rokmi veľmi vysoká a kulminovala okolo 15 %. Sťažovateľova nemožnosť uplatniť sa na trhu práce počas predchádzajúcich rokov a zároveň počas prejednávani jeho trestnej veci súdom bola zavinená aj nekonaním súdu. Aj trestné stíhanie má za následok, že zamestnávateľia sú opatrnejší a keď je niekto bez takéhoto „znaku“, tak radšej zamestnávajú tých. Sťažovateľ má právo na spravodlivý proces v primeranej dobe, preto je nadbytočné poukazovať, že bol nezamestnaný a to najmä preto, že Okresný súd Trnava nemá vedomosť, prečo bol nezamestnaný. Na základe uvedeného som toho názoru navrhnuté finančné zadostučinenie je primerané.»

K vyjadreniu okresného súdu z 15. decembra 2008 právny zástupca sťažovateľa v stanovisku z 9. februára 2009 uviedol:

«Som toho názoru, že úlohou obhajcu v trestnom konaní je predovšetkým zabezpečiť pre jeho klienta a to či už ho zastupuje na základe plnej moci alebo ex offo, zákonný a spravodlivý proces. Opakujem, bol som ustanovený ako obhajca E. Š. dňa 20. 09. 1994, ale ako som už napísal v sťažnosti samej ustanovenie obhajcu mi bolo doručené až 06. 04. 2000 a v ten istý deň aj uznesenie o vznesení obvinenia proti obv. E. Š. K tvrdeniam podpredsedu Okresného súdu Trnava mi nedá nenapísať, že jeho vyjadrenie považujem za nie príliš profesionálne a navyiac neetické voči konajúcej sudkyňi a dovoľm si vysloviť aj voči mne. Svoj názor potvrdzujem právoplatnými rozhodnutiami Okresného súdu Trnava č. k. 4 T 8/1999 zo dňa 15. 03. 1999 a Krajského súdu v Trnave č. k. 2 To 170/1999 zo dňa 09. 09. 1999. Ako je zrejmé z odôvodnenia rozhodnutia Okresného súdu Trnava „Súd nedoručoval ustanovenie obhajcu JUDr. Ch.“ Vyšetrovateľ mi ako obhajcovi doručoval predvolania len ako svedkovi, o čom som súd prvého stupňa písomne upovedomil dňa 14. 05. 1997, tiež, že mi nebolo doručené ustanovenie obhajcu a uznesenie o vznesení obvinenia. Uvedené som oznámil písomne Okresnému súdu Trnava v deň, keď mi bolo doručené predvolanie na hlavné pojednávanie na deň 29. 05. 1997. Bez bezpochyby je

preukázané, čo potvrdili oba citované rozhodnutia súdov, ktoré v kópii prikladám, že mi ako obhajcovi nebolo doručené uznesenie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia voči môjmu klientovi E. Š. (rovnako platí o nedoručení ustanovenia obhajcu), čo potvrdzuje uznesenie Krajského súdu v Trnave v odôvodnení: „Tým, že uznesenie o vznesení obvinenia nebolo doručené obhajcovi JUDr. J. Ch. ani nenadobudlo právoplatnosť nakoľko lehota na podanie opravného prostriedku plynie od doručenia uznesenia obhajcovi.“ ... Sťažovateľ má právo na spravodlivý proces v primeranej dobe, preto navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadrenie Okresného súdu Trnava zo dňa 15. 12. 2008 nebral do úvahy.»

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 176/06).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza predovšetkým zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 19/08) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného trestnoprávneho konania je rozhodovanie o obžalobe, podľa ktorej mal sťažovateľ spáchať trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona spolupáchateľstvom (§ 9 ods. 2 Trestného zákona), čo tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, a preto vec nemožno z právneho hľadiska považovať za zložitú. Z analýzy spisovej dokumentácie možno urobiť záver, že ani po skutkovej stránke nejde o tak zložitú vec, ktorá by mohla ospravedlniť doterajšiu neprimeranú dĺžku namietaného konania.

Z hľadiska povahy veci ústavný súd pripomína, že v danom prípade ide o trestnoprávnu vec, ktorá aj v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva vyžaduje prísnejšie posudzovanie vzhľadom na citlivosť zásahov do sféry základných práv a slobôd, ktoré je s trestnoprávnym konaním vždy spojené.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd z prehľadu spisu zistil, že sťažovateľ sa podstatným spôsobom pričínil o predĺženie predmetného konania neospravedlnenou neprítomnosťou na hlavných pojednávaniach 9. októbra 2001, 19. decembra 2002 a 3. júla 2003, ako aj ospravedlnenou neprítomnosťou na hlavných pojednávaniach 25. februára 1999, 26. júla 2001, 18. decembra 2007 a 21. októbra 2008. K predĺženiu konania prispeli aj neospravedlnené neúčasti jeho obhajcu na hlavných pojednávaniach 3. júla 2003 a 8. januára 2004, ako aj jeho žiadosti z 28. júna 2001 a 13. mája 2002 o odročenie hlavných pojednávanií, ktorým okresný súd vyhovel. Tieto okolnosti, ktoré prispeli k predĺženiu predmetného konania, ústavný súd zároveň zohľadnil pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v konaní.

Ústavný súd z prehľadu spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 4 T 113/2001 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 4 T 75/1997, následne pod sp. zn. 4 T 8/1999) zistil, že okresnému súdu bola 24. marca 1997 doručená obžaloba okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 2/96-114 na obvineného sťažovateľa a ďalších 18 spoluobvinených podľa § 176 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2005.

Okresný súd vydal 25. marca 1997 pokyn na pripojenie súvisiacich spisov okresného súdu vedených pod sp. zn. 1 T 72/95, 5 T 424/94, 6 T 246/94, 2 T 441/94, 7 T 222/94 a sp. zn. 6 T 394/94, pričom 14. apríla 1997 nariadil termín hlavného pojednávania na 6. a 8. máj 1997.

Hlavné pojednávanie 6. mája 1997 bolo uznesením odročené na 29. máj 1997 pre neospravedlnenú neúčasť jedného z obžalovaných s tým, že bude predvolaný pod

hrozbou pokuty a predvedenia. Podľa úradného záznamu okresného súdu zo 7. mája 1997 prísediaci senátu okresného súdu oznámil, že *„sa nebude môcť zúčastňovať na hlavných pojednávaniach vo veci tun. súdu 4 T 75/97, nakoľko dňa 29. 5. 1997 nastupuje na liečenie“*.

Okresný súd uznesením č. k. 4 T 75/97-505 zo 6. mája 1997 zamietol sťažnosť jedného z obžalovaných – J. H. o prepustenie z väzby na slobodu. Okresnému súdu bolo 16. mája 1997 doručené oznámenie právneho zástupcu sťažovateľa týkajúce sa predmetu konania. Spis bol na základe predkladacej správy z 20. mája 1997 predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“). Podľa úradného záznamu okresného súdu z 27. mája 1997 príbuzná obžalovaného v 2. rade M. P. (ďalej len „obžalovaný v 2. rade“) uviedla, že *„jej švagor M. P. sa nebude môcť dostaviť na hlavné pojednávanie, nakoľko je t. č. hospitalizovaný v nemocnici v T. po operácii nohy“*. Na základe uvedených skutočností a úradného záznamu okresného súdu z 28. mája 1997 bol termín pojednávania nariadený na 29. máj 1997 zrušený.

Krajský súd uznesením č. k. 3 To 177/97-522 z 27. mája 1997 sťažnosť obžalovaného J. H. proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 T 75/97-505 zo 6. mája 1997 zamietol a spis bol 12. júna 1997 vrátený okresnému súdu. Okresný súd nariadil 17. júna 1997 termín hlavného pojednávania na 8. júl 1997. Na hlavnom pojednávaní 8. júla 1997 okresný súd vykonal dokazovanie vo veci výsluchom svedkov a uznesením č. k. 4 T 75/97-552 vylúčil vec sťažovateľa a obžalovaného v 2. rade na samostatné konanie.

Okresný súd nevykonal v danej (vylúčenej) veci vedenej následne pod sp. zn. 4 T 8/1999 žiadny úkon až do 19. januára 1999, keď vydal pokyn na vypravenie prípisu právneho zástupcovi sťažovateľa. Hlavné pojednávanie 25. februára 1999 bolo odročené z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti sťažovateľa. Na hlavnom pojednávaní 15. marca 1999 okresný súd uznesením sp. zn. 4 T 8/1999 rozhodol, že predmetnú vec vracia prokurátorovi okresnej prokuratúry na došetrenie z dôvodu podstatnej zmeny okolností prípadu.

Po došetrení veci bola okresnou prokuratúrou podaná na sťažovateľa a obžalovaného v 2. rade okresnému súdu obžaloba č. k. Pv 89/98-233 z 15. mája 2001, ktorá bola ďalej okresným súdom vedená pod sp. zn. 4 T 113/2001 a podľa ktorej bol sťažovateľ obvinený z trestného činu ublíženia na zdraví spolupáchatelstvom podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona v spojení s § 9 ods. 2 Trestného zákona.

Okresný súd nariadil termíny hlavných pojednávanií na 26. júl 2001 (uznesením odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu, ako aj obžalovaného v 2. rade), 9. október 2001 (uznesením odročené pre neprítomnosť sťažovateľa, obžalovaného v 2. rade a ich obhajcov) a na 29. november 2001 (zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne).

Na hlavnom pojednávaní 5. februára 2002 okresný súd vykonal dokazovanie výsluchom predvolaných svedkov, pričom pojednávanie bolo uznesením odročené na 28. marec 2002 (pojednávanie zrušené z dôvodu hospitalizácie obhajkyne obžalovaného v 2. rade). Ďalší termín hlavného pojednávania bol okresným súdom nariadený na 13. jún 2002 (odročené na žiadosť obhajcu sťažovateľa z dôvodu jeho účasti na inom pojednávaní), na 17. september 2002 (okresný súd vykonal ďalšie dokazovanie) a na 19. december 2002 (odročené pre neprítomnosť sťažovateľa a obžalovaného v 2. rade).

Na hlavnom pojednávaní 27. marca 2003 vykonal okresný súd ďalšie dokazovanie, pričom pojednávanie bolo uznesením odročené na 3. júl 2003 (odročené pre neprítomnosť sťažovateľa a jeho obhajcu, ako aj obžalovaného v 2. rade), 28. október 2003 (zrušené pre neprítomnosť zákonnej sudkyne). Hlavné pojednávanie nariadené na 8. január 2004 bolo uznesením odročené na 30. marec 2004 z dôvodu neprítomnosti obhajcov sťažovateľa a obžalovaného v 2. rade, ako aj hospitalizácie prísediacej senátu. Hlavné pojednávanie 30. marca 2004 bolo uznesením odročené na neurčito z dôvodu náhlej hospitalizácie obhajkyne obžalovaného v 2. rade s tým, že okresný súd po skončení pojednávania prípisom adresovaným nemocničnému zariadeniu zistí dĺžku jej predpokladanej hospitalizácie. Okresný súd nariadil 9. júna 2004 termín hlavného pojednávania na 21. október 2004,

pričom 15. júna 2004 ustanovil v zmysle § 40a ods. 1 v spojení s § 36 ods. 3 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 obžalovanému v 2. rade náhradného obhajcu.

Hlavné pojednávanie 21. októbra 2004 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Ďalšie termíny hlavných pojednávanií boli okresným súdom nariadené na 17. február 2005 a 10. máj 2005 (odročené z dôvodu účasti zákonnej sudkyne na odbornom seminári), na 16. august 2005 (zistiťované návrhy na doplnenie dokazovania v danej veci) a na 3. november 2005 (zrušený zo zdravotných dôvodov na strane zákonnej sudkyne). Spis bol následne na základe aktuálneho rozvrhu práce okresného súdu a jeho dodatkov pridelený iným zákonným sudkyniam 14. februára 2006 a 30. júna 2006, pričom bol opätovne 4. januára 2007 prerozdelený do oddelenia pôvodnej zákonnej sudkyne (v tomto období neboli v danej veci vykonané žiadne úkony).

Okresný súd pokynom zo 7. februára 2007 vykonal úkony súvisiace s prípravou hlavného pojednávania (vyžiadanie správ o povesti a odpisov z registra trestov, lustrum trestných konaní) a 13. marca 2007 nariadil termín hlavného pojednávania na 24. apríl 2007 (uvedený termín nebol trestnou kanceláriou realizovaný). Ďalší termín hlavného pojednávania bol okresným súdom nariadený na 28. jún 2007 (vykonané ďalšie dokazovanie), na 21. august 2007 (odročené pre neprítomnosť obžalovaného v 2. rade a predvolaného svedka), na 8. november 2007 (odročené pre neprítomnosť obhajcov sťažovateľa a obžalovaného v 2. rade, ako aj predvolaného svedka), 15. november 2007 (odročené pre neprítomnosť obhajkyne obžalovaného v 2. rade z dôvodu jej náhleho úmrtia) a na 18. december 2007 (odročené pre neprítomnosť sťažovateľa).

Hlavné pojednávanie nariadené okresným súdom na 5. február 2008 bolo zrušené pre služobnú zaneprázdnenosť zákonnej sudkyne. Ďalšie termíny hlavných pojednávanií boli okresným súdom nariadené na 29. apríl 2008 (odročené pre neprítomnosť predvolaného svedka), 17. jún 2008, 22. júl 2008 a 26. august 2008 (všetky termíny boli odročené pre neprítomnosť predvolaného svedka, ktorého sa nepodarilo policajným orgánom napriek príkazu okresného súdu predviesť, pričom obžalovaný v 2. rade trval na jeho vypočutí). Na základe prípisu okresného súdu z 5. septembra 2008 nemocničné zariadenie

(Psychiatrická nemocnica v P.) v odpovedi z 23. septembra 2008 uviedlo, že tento svedok bol 19. septembra 2008 prepustený z nemocnice. Okresný súd nariadil termín hlavného pojednávania na 21. október 2008, ktorý bol odročený z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa na 9. december 2008. Posledný nariadený termín pojednávania na 17. február 2009 bol zrušený.

Na základe uvedeného prehľadu ústavný súd konštatuje, že z celkového počtu 31 nariadených hlavných pojednávanií bolo hlavné pojednávanie šesťkrát odročené z objektívnych dôvodov na strane zákonnej sudkyne (praceneschopnosť alebo služobné povinnosti). Pokiaľ boli ďalšie termíny hlavných pojednávanií odročené, stalo sa tak z dôvodu ne(ospravedlnenej) neprítomnosti sťažovateľa, obžalovaného v 2. rade, ich obhajcov alebo predvolaných svedkov, čo však nemožno pripísať na ťarchu okresného súdu. Podľa názoru ústavného súdu tiež nemožno pripísať procesné pochybenia vyšetrovacích orgánov v prípravnom konaní v neprospech okresného súdu (v tomto prípade ide o obdobie od 15. marca 1999 do 15. mája 2001). Z uvedeného dôvodu ústavný súd posúdil ako zbytočné prietahy v konaní len obdobia nečinnosti okresného súdu od 1. augusta 1997 do 19. januára 1999 a od 1. decembra 2005 do 7. februára 2007 a na tomto základe rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže označené konanie nebolo do času rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 113/2001 v ďalšom období postupoval bez zbytočných prietahov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia v celkovej sume 300 000 Sk (9 958,18 €) argumentujúc najmä tým, že *«sa mnohokrát na hlavné pojednávania dostavil zbytočne, v práci, i keď preňho platí prezumpcia nevinny, je naňho pozerané ako na „kriminálnika“, všetky neúčasti v práci z dôvodu účasti na hlavných pojednávaniach, pred tým na výsluchoch si musel nadpracovať. ... Sťažovateľ, i keď pripúšťa v spravodlivý výsledok v tomto trestnom konaní, nemôže sa zbaviť pocitu krivdy a nespravodlivosti...»*.

Pri určovaní výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného v súčasnosti okresným súdom pod sp. zn. 4 T 113/2001 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, okrem iného čiastočný podiel sťažovateľa na predĺžení konania, povahu veci a význam konania pre sťažovateľa, ako aj skutočnosť, že predmetné konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € (90 378 Sk) pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Priznané finančné zadosťučinenie je povinný vyplatiť sťažovateľom okresný súd tak, ako je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. Ch. v konaní pred

ústavným súdom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom, ktorý vykonal v danej veci štyri úkony (3 úkony právnej služby v roku 2008 a 1 úkon v roku 2009). Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) prislúcha ako základná tarifa podľa § 11 ods. 2 vyhlášky 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky), t. j. zo sumy 632,54 € (19 056 Sk za úkony vykonané v roku 2008), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2008 odmenu v sume 105,42 € (3 176 Sk). Náhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti, ako aj podanie doručené ústavnému súdu 13. novembra 2008) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky, a to každý úkon po 105,42 € (3 176 Sk), t. j. spolu 316,27 € (9 528 Sk), čo spolu s režijným paušálom trikrát 18,92 € (trikrát 190 Sk) - § 16 ods. 3 vyhlášky, ako aj DPH (19 % z 9 528 Sk, osvedčenie z 18. marca 2004) predstavuje sumu 398,88 € (12 016,62 Sk). Podanie právneho zástupcu doručené ústavnému súdu 12. februára 2009 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal (IV. ÚS 99/07).

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. marca 2009